

en boek
1. brengt
chrijving
toetsen
De uit-
de hou-
zien van
cht juist,
heid en
ng goed,
unt, ook
ooneelen
fantasie
er inhae-
gaat in-
ngen ont-
tot een
a inhou-

ent men
r Kristin
naar het
nenschen
periode,
n landen
cht, door
tening en
nu blijkt
volkomen
ar. Maar
die men-
egen het
er onder
anleiding
eserveerd
loot deze
ongunstig

bedoel is
houd der
u anderen
van een
teste zul-
zen kring
t vanzelf,
hij is het
ging. Men
er zijn er
en er zijn
t. En dan
het werk,
al dezen
oordeel be-
waarde en
tiek, tus-

boek, de
e waarde,
gt, dat hij
an en het
zijn volle
standpunt
j zegt, en
ding ver-
nizien van
l.w.z. we
christelijk
over een
laar ik zei
n met een
aardij. Die
s een tran-
chter" doet
e kanten
oel op die
gevallen —
lken hor-
t — waar
n, maar is
geen factor
aren tegen

C. T.

NIK

lagen.

on opzichte
n, zoo moe-
we over de
zelf niet

odieën niet
ten luiden.
vrijheid der
de bewoor-

Edzaak drie

10. Bestaande melodieën worden gebruikt voor andere psalmen, dan waarvoor ze nu geschreven staan.

20. Bestaande melodieën worden gewijzigd.

30. Nieuwe zangwijzen worden ingevoerd.

Deze drie mogelijkheden onderscheiden zich door verschillende aard en graad van muzikalen durf. De laatste, het componeeren van geheel nieuwe melodieën, is wel het meest ingrijpend.

Nu schakelen we voorloopig uit een bespreking van herziening of compositie van melodieën voor nieuwe liederen. Daarvoor bestaat naar alle waarschijnlijkheid nog jaren tijd, omdat de (ook door ons gehoopte) uitbreiding van den gezangbundel door de aanstaande Synode hoogstens aanbevolen, maar zeker niet tot stand gebracht zal worden. Hier tegenover staat, dat de mogelijkheid om de thans gebruikte psalmen en gezangen van andere wijzen te voorzien, bij aanvaarding der bekende conclusie, terstond geboden wordt.

Indien plaatselijke kerken een keuze doen uit de zooveel genoemde mogelijkheden inzake de herziening van psalmwijzen, dan dienen zij zich terdege bewust te zijn van de gevaren, daaraan verbonden. We noemen slechts:

a. gemakzucht

b. muzikale onrijpheid

c. muzikale heerschzucht ten opzichte van de woorden.

d. onvoldoende critisch-literaire zin.

e. gebrekkige voorstelling van het ideaal als taalprestatie.

f. onderschatting van de gevolgen ten opzichte van broeders en zusters uit andere plaatselijke kerken.

Indien proefnemingen toegepast worden, zullen zeker een of meer van deze factoren het gewenschte resultaat ongunstig beïnvloeden. Vooral de laatste genoemde dient ernstig overwogen te worden. We wazen er trouwens reeds op in een vorig artikel van deze reeks.

Het gevaar, onder f. genoemd, willen we toch nog even nader onder de oogen zien.

Toepassing van één der drie mogelijkheden brengt steeds mee een zeer sterke isolering van den eigen kring, het sterkst wel bij invoering van geheel nieuwe wijzen.

Het percentage van „vreemdelingen” is in pensiondorpen, vooral in het „seizoen” waarschijnlijk het grootst. 't Is evenwel de vraag, of daar wel de eerste proefnemingen zouden gedaan worden. Maar bijna geen enkele kerkdienst wordt gehouden, of er zijn toch althans een paar broeders of zusters „van elders” aanwezig.

Nu kan ieder, ook zonder bepaald muzikaal te zijn, zich aan een gewijzigd rhythmische gemakkelijke aanpassen, maar het meezingen van een gewijzigde en hoeveel te meer van een totaal onbekende melodie, eischt zelfs van muzikaal-begaafden, altijd vooroefening. Gevolg: voor den niet-georiënteerden enkeling leidt een nieuwe wijs tot gebrekkig meezingen, of tot zwijgen.

Misschien vindt een gemeente, die een nieuwe melodie heeft ingevoerd, daarin een prikkel tot voortdurende oefening, óók in den huiselijken kring, maar diezelfde prikkel voert tegelijk tot vervreemding van de leden der overige kerken.

„Vreemdelingen” in den zin van niet-leden eener bepaalde plaatselijke kerk zullen geen lust hebben zich in te werken in de nieuwe zangwijzen, tenzij zij óf in de toekomst tot die kerk hopen te behooren, óf de waarschijnlijkheid voorzien, dat de ingevoerde melodieën nog eens algemeen gezongen zullen worden. Wie de kans loopt één en dezelfde psalm in verschillende plaatsen op vier, vijf, verschillende melodieën te moeten zingen al naardat gemeente A, B, C enz. gekozen heeft voor nieuwcompositie, wijziging of passepartout-systeem, interesseert zich ten slotte voor geen enkele meer. Afgezien van de mogelijkheid dat de eene groep van kerken een bepaalde herzieningsmethode handhaaft tegenover de andere groep.

Lijkt ons dit ten aanzien van de keuze van het rhythmische reeds verre van ideaal, ten opzichte van verandering in de melodieën moeten we dit niet minder dan fataal noemen. Een methode van herziening die én de eenheid der kerken én den zang als onderdeel van de liturgie in gevaar brengt, kan de rechte niet zijn.

Wat niet zeggen wil, dat het bekende voorstel aan de Synode per se het volgen van deze methode met zich brengt. Maar het snijdt de mogelijkheid niet af. Dat is ons bezwaar tegen een dergelijke formulering.

Wij bespraken het allereerst dat gevaar, dat in breeden kring gezien, en uitgebuit zou kunnen worden om gewenschte hervormingen tegen te gaan.

Maar ook de onder a tot e genoemde zijn een afzonderlijke beschouwing waard.

J. L. F.

OPVOEDING EN ONDERWIS

De Keerzijde.

II.

Vrijheid is noodig, zullen onderwijs en opvoeding gelukken. Karaktervorming is niet mogelijk, wanneer het kind geen gelegenheid ontvangt naar eigen vrije keuze het eene te doen en het andere te laten. We moeten het met de vrijheid wagen, zelfs met het gevaar voor oogen, dat de trein van de kinderonwikkeling zoo nu en dan dérailleert.

En toch meenen we tegen den roep van tegenwoordig, om meer vrijheid voor het kind, om die vrijheid voor het kind, waarbij het zich geheel en enkel naar zijn eigen aard zou kunnen ontplooiën, te moeten waarschuwen. Want hier gaat het om een valsche vrijheid. En de gevolgen daarvan worden openbaar.

Wie in valsche vrijheid wordt opgevoed, wordt gevormd door zijn eigen driften en begeerten. En dat zijn harde meesters. In den aanvang doen zij lachen, al spoedig doen zij bitter weenen. Schrijnende teleurstelling brengen zij. Steeds sterker en scherper prikkelt de begeertenmensch. Ja eindelijk zoo, dat heel de wereld hem niet bevredigen kan.

Nooit raakt een mensch uit-begeerd. De niet vervulde begeerten verteren de levenskracht, gelijk de onnatig vervulde én lichaam én ziel verwoesten. En op de puinhoopen van zulk menschelijk leven zetelt de levenszathed en levensverachting.

Schrikbarend is in de kringen der vrije opvoeding het getal zelfmoorden, ook van zelfmoorden van leerlingen van het voortgezet onderwijs.

Vroeger schreef men ze toe aan de overlading vooral, aan de vrees wegens slechte rapporten. Dat doet men niet meer. De oorzaken liggen meest niet in de school, maar in het jeugd-leven, in sexuele begeerten, overtredingen en uitpattingen, in het niet bestand zijn tegen de botsingen met het ruwe leven, of, zoals de minister van onderwijs in Pruisen zei: „De zelfmoorden van scholieren zijn meestal geen schooltragedieën, maar jeugdtragedieën”.

De statistiek wijst dan ook uit, dat het aantal zelfmoorden van jongelieden op denzelfden leeftijd, doch die de school niet meer bezoeken, grooter is dan onder hen die studeeren.

In 1926 was dit aantal in Pruisen alleen 700.

* * *

De jeugd, die geen banden meer kent, wordt bezocht door het kwaad van den ongebreidelde hartstocht van de geslachtsdrift. Er is oorzakelijk verband tusschen zonde en straf.

De geslachtelijke omgang — we halen opnieuw het artikel van Prof. Dr. Schwalbe aan — de geslachtelijke omgang in de jeugd is belangrijk toegenomen. Dit is niet alleen door het boek van den jeugdrechter Ben Lindsey bewezen voor Amerika, maar ook door andere voor Rusland. En onderwijzers, onderwijzeressen, ouders, jeugdleiders, artsen in alle landen zouden kunnen getuigen, hoe dit kwaad in het volksleven in alle rangen en standen voortvreet. Het is niet meer de losbandige man, die zich met de slechte vrouwen afgeeft. — Zoo iets stond buiten de samenleving nog en werd als iets gruwelijks in het geheim bedreven. Thans wordt in menig boek de ongebondenheid als ideaal geprezen, en in menig jeugdleven holgevierd.

Vroeger werd heel de opvoeding zoo ingericht, dat althans om het meisje en de jonge dochter een sterke muur werd gebouwd, teneinde zoo haar kuisheid en reinheid te beschutten. Thans acht men het ongegrond, geslachtelijke misstappen kortweg onzedelijk te noemen.

Het getal echtscheidingen staat met deze opvattingen in verband. In 1913 werden van de 20.000 huwelijken er ruim 15 ontbonden, thans is dit 27 à 28. En dit geschiedt niet, omdat het leven zooveel duurder is geworden of financiële moeilijkheden de aanleiding zijn. Integendeel. De echtscheidingen komen het meest voor in de kringen, die „het geld er voor disponibel hebben”. Als alleen het geslachtsleven den grondslag van een huwelijks-gemeenschap vormt, zal bij verzwaking van de neiging of bij afleiding daarvan naar een ander, losmaking van de oude banden worden begeerd. Van trouw bij zelfverloochening, of liever van een strijd tegen de zonde van den ontrouw weet men niet meer.

Van kwaad vervalt men tot erger.

Het aantal geboorten wordt kunstmatig sterk beperkt. Het dualt zienderoogen. In 1925 bedroeg het in Pruisen per 1000 inwoners 21.7. In 1926 was het 20.3, in 1928 19.08. Het gaat Frankrijk achterna.

Bovendien neemt de moord van het kind in de moederschoot schrikbarend toe. Sommige medici schatten het aantal miskramen, meest een geval van misdadig ingrijpen, driemaal zoo groot als het getal bevallingen.

Bij ongehuwden is dit getal in Maagdenburg sinds 1913 met 97 pct. toegenomen, dat is bijna verdubbeld. En dan nog de oneindig vele gevallen die verborgen blijven!

Het een en het ander schreit ten hemel. Gods lankmoedigheid met het menschelijk geslacht is wel groot.

* * *

Hoe noodzakelijk is het in de kringen der moderne opvoeding inzake de valsche vrijheid in de opvoeding het roer te wenden. De edelst denken-den zien ook wel, dat een andere koers moet worden ingeslagen.

Hoor ze getuigen: „Iedere hogere levensvorm is gebonden aan de macht tot beheersching”. „Vroegtijdige lichamelijke liefdesvervulling wordt bijna steeds betaald met het verlies van het vermogen tot ontwikkeling van ziel en geest.”

Bij de gewenning aan ongebonden en afwisselende liefdesbetrekkingen staat het verlies van de edelste krachten der ziel op het spel: de geschiktheid tot liefde, die tot offers bereid is, die boven de begeerte staat, en zich slechts kan ontwikkelen uit den wil om trouw te zijn. „Wie zich zonder strijd toelegt op ongebonden, afwisselende bevrediging zijner genotzucht, blijft in de voorhaven der ware liefde en brengt de ontwikkeling zijner eigen persoonlijkheid in gevaar.”

* * *

Deze verzuchtingen doen zeker vrij wat aangenaam aan, dan wat we in de zondige leetuur van den dag beluisteren. Ook zijn ze heilzamer, wanneer ze worden toegepast in de opvoeding der jeugd. Maar ze zijn stoeynsch, gaan boven het edelste van het heidendom niet uit. Onze Christelijke opvoeding heeft aan de jeugd iets meerders en beters te brengen.

Ook zij leidt uit haar beginsel de vrijheid af. Maar allermint is dat de valsche vrijheid, om naar de ingeving van het oogenblik te leven, eigen zin en goeddunken te volbrengen. Zulk een vrijheid is inbeelding en bindt het leven zoo sterk aan gril en hartstocht, dat het bij menigeen ver-smoorst.

De Christen leert, hoe de ware vrijheid bestaat in het vrijwillig volbrengen van Gods geboden, in een gebondenheid aan het goddelijk gezag, zooals de visch alleen vrij is in gebondenheid aan het water.

Vrijwillig Gode te dienen, het is de harmonie van het hoogste inzicht en het hoogste begeeren en willen. Het is het ideaal, weerglans van het eeuwig reine leven, hier op aarde nimmer bereikt, dan in en door den Christus.

Allermint is het kind in zijn sensomotorisch leven zoover. Het is immers nog onvolgroeid, niet volwassen, noch in zijn verstand, noch in zijn wil. Het kent de Wet des Levens niet. En het is zondig. Door beide factoren tezamen is de remming van het begeeren allernoodzakelijkst en een machting middel om zelfbeheersching te leeren, om op te voeden en tot vrijheid te vormen.

Met al of niet daltoniseeren heeft dit niet te maken. Maar wel stelt het aan ieder Christen-opvoeder den eisch nauwkeurig toezicht op zijn kinderen te oefenen, in onzen tijd nog meer dan vroeger, en telkens tegenover de gebreken en zonden onzer kinderen een beroep op Gods Getuigenis te doen. Voor dat Woord moeten ze leeren buigen, willen ze ooit de baan der vrijheid op. Zonder dit zullen ze den dageraad der vrijheid niet hebben.

STRIKWERDA.

PERSSCHOUW

Over „Faust-preeken”.

Verleden week nam ik een gedeelte over van een in „De Stroom” verschenen „Faust-preek” van Dr. Hooykaas. Dit gaf Dr. Hooykaas aanleiding tot het bij dezen gaarne ingewilligd verzoek tot plaatsing van volgende regelen:

Geachte Redactie,

Gun me een enkel woord naar aanleiding van hetgeen u in de „Persschouw” van uw laatste nummer over mijn Faust-preeken schrijft. Het zal me genoegen doen een eenigszins verkeerde opvatting te mogen rechtzetten, juist omdat ik het steeds in „De Reformatie” waardeerde, dat zij niet alleen vertelt wat er in andere kringen gebeurt, maar ook daarbij steeds zoo gul is met zeer uitvoerige citaten.

Daarom deze opheldering: een serie als die van mijn zeven preeken over de tweede Faust (vervolg op een vroegere reeks van Faust, eerste deel) zijn ook op onze kansels ongewoon en zouden niet gehouden kunnen worden in een gewonen morgendienst. Maar er is in onze kerk, gedurende de zes wintermaanden, 's ochtends en 's avonds dienst (een uitsondering, zooals u weet, in vrijzinnigen kring) en — terwijl 's morgens rechtstreeks uit het Evangelie wordt gepreikt — ben ik sinds jaren gewoon, in de avondbeurten vrije